

Ikt.sz. / Tételsz.: 203-¹³...../2023/04.08.
Kelt / Date: Debrecen, 2023. május 30.
Tárgy / Subject: Kulcsár Árpád nyilvános
disputája

H I R D E T M É N Y

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Tanácsa nevében meghirdetem

BATIZÁN ATTILA

református lelkipásztor, doktorjelölt

*Az egyház mint diaszóra. A diaszpóra egzisztencia ekkleziológiai összefüggései
és az erdélyi szórványmissziós stratégia körvonalai*

című Ph.D-értekezésének **nyilvános vitáját.**

A vita időpontja: **2023. június 21., (szerda) délután 14 óra**

Helye: **Debreceni Református Kollégium Kistanácsterme (I. emelet)**

A Doktori Vizsgabizottság:

Elnök: Dr. Fazakas Sándor (DRHE)

Opponensek: Dr. Gaál Sándor (DRHE)

Dr. Horváth Levente (PTI Kolozsvár)

Tagok: Dr. Gonda László (DRHE)

Dr. Kustár Zoltán (DRHE)

Dr. Kovács Krisztián (DRHE)

Dr. Péter István (BBTE Kolozsvár)

Jkv. vez.: Dr. Kovács Krisztián (DRHE)

A disputa tételei a mellékelt íven olvashatók.

A disszertáció megtekinthető a DRHE Maróthi György Könyvtárában.

Dr. Fazakas Sándor
egyetemi tanár,
a Doktori Tanács elnöke

A DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

1. A diaszpórahelyzet aktualitása egyre hangsúlyosabb az egyház életében. Erdélyben is egyre inkább elveszítik a történelmi egyházak monopol helyzetüket az értékteremtés, nevelés, oktatás, erkölcsi útmutatás vagy általában véve a vallás ügyében. Ennek nyomán a fogyasztói társadalom és szemlélet megerősödése, a hagyományos struktúrák és értékek megkérdőjelezése, az egyházon belül szemléletváltáshoz kell vezetessen.
2. Az erdélyi diaszpóra-fogalom magába foglalja mind az ószövetségi *galut*, mind az újszövetségi *diaspeiró* kifejezések gazdag jelentéstartalmát, melynek nyomán egy igen összetett speciális diaszpóra-egzisztenciáról beszélhetünk Erdélyben. Nemcsak egy egyszerű térbeliségről van itt szó, egy kisebbségi állapotról, hanem arról is amire a héber kifejezés jelentése utal, melynek az erdélyi kontextusban is mély társadalmi jelentéstartalma van, és egy alávetett, kiszolgáltatott állapotra utal.
3. Ekkleziológiai szempontból az egyház nem az összegyűjtöttek, hanem a szétszórtak közössége. Az egyház a földön tökéletlenségben, beteljesületlenségben él és szét van szórva ebben a világban. Küldetésének tudatában, mint Krisztus tanúja, az egyház úgy kell önmagára tekintsen, mint szent diaszpóra, diaszpóaregzisztenciáját pedig el kell fogadnia.
4. A strukturális konzervativizmus (Hoekendijk) *nem* akadályozó tényező a szórványban végzett misszióban. Ez a struktúra tud rugalmas és személyes lenni és nem zárja ki a *házi gyülekezeti* jelleget.
5. Erdélyben a diaszpóra-fogalom és diaszpóra-állapot egy meglehetősen új meghatározásáról beszélhetünk, etnicitás és felekezeti meghatározottság majdnem teljesen egybeesnek, miközben a diaszpóra egy másik eleme is jelen van, mely a többi európai népegyház fejlődésével megegyezik, ami nem más, mint a hatalom elvesztése.
6. Az EREK egy diaszpóra-helyzetben levő népegyház, egy etnikai egyház, amely a kisebbségi helyzetben a nemzeti értékek és anyanyelv megőrzésének egyik legfontosabb bástyája. A népegyházi tulajdonságok meghatározóak a diaszpóraszituációban, és egy befele forduló ekkleziológia a domináns, ami leginkább az elvárásról és a gondoskodásról szól.
7. Magyar egyház magyar nyelven, az erdélyi egyházi misszió egyben nemzeti misszió is. Evangéliumot hirdetni, elsősorban magyar nyelven, Isten országa építése által pedig a nemzeti identitást is erősíteni, a magyar közösséget megtartani. A román nyelv használata az evangélium hirdetése szempontjából lényeges, viszont annak hivatalossá tétele veszély, és csapdahelyzetet teremt. De az Erdélyi Református Egyház nem válhat egy olyan egyházzá, amely csakis és kizárólag a nemzeti kérdéssel és a nemzet megtartásával foglalkozik
8. Minden szórványban végzett szolgálat misszió (Makkai Sándor nyomán).
9. A népegyházi struktúrát a kisebbségi helyzetben lerázni nem javasolt, az egyháztagság kérdését, feltételeit szigorítani, és ennek alapján a tagok egy részét az

egyházból kizárni, főleg szórványhelyzetben, veszélyes vállalkozás. De a *döntés nélküli vallás* állapotából, az intézményesített határozatlanságból, a lelkeszközpontú egyházból, a szórványközösség könnyebben missziói népegyházzá válhat, mint a tömbvidéken élő közösségek.

10. Nem csupán a szórványmisszióknak van célja, hanem magának a szórványhelyzetnek is. A szórványhelyzet célja Isten kegyelmének a megtapasztalása, a vele való kapcsolat és a hozzá való ragaszkodás felülvizsgálata, megerősítése, az Isten szabadításában és megtartó erejében való reménység ébren tartása, vagy éppenséggel újjáélesztése, a keresztyén és nemzeti identitás megőrzése és megerősítése, de ennek nyomán semmiképpen sem az elszigetelődés és gettósodás, hanem szelídséggel és tisztelettel a Krisztus-követés naponkénti tudatos megélése határozott missziói öntudattal, még akkor is ha ennek látszólag semmi hatása nincs.
11. Egy erdélyi szórványmissziós stratégia egyik fontos jelszava a „glokalizáció” lehetne. Az emberi magatartás, fogyasztói szokások uniformizálásával együtt kell járjon az újra felfedezett helyi identitások, kultúrák és közösségek megerősödése és növekedése. Bütösi János nyomán, a globálisnak lokálissá kell válnia, azaz az egyetemes egyház feladatait kell minden egyes diaszpóra közösségnek maradék nélkül betöltenie bizonyágtételében (martyria), isténtiszteltében (liturgia), közösségében (koinonia) és szeretetszolgálatában (diakónia) egyaránt.

Batizán Attila